

L'ETAPA FINAL DEL CONSOLAT DEL PONT DE CAMPDERA. UN TRIBUNAL TECNIC DE LA INDUSTRIA DRAPERA A BARCELONA

Pere Molas Ribalta

Origen i evolució del Consolat del Pont

El Consolat del Pont era un tribunal tècnic de la indústria de la llana que va funcionar a Barcelona des de les acaballes del segle XIII fins a les segle XVIII. Institucions similars, bé que més tardanes, les podem trobar en altres ciutats peninsulars arran de 1500. A Cuenca va funcionar a les darreries del segle XV una “Casa Veeduría de paños”. A Segovia hi havia un important gremi de mercaders “que fabrican por mano ajena”, tintorers i “hacedores de paños”, els mateixos grups interesats en el Consolat barceloní. A principis del segle XVIII es creà una “diputación” per a supervisar la qualitat dels teixits.⁽¹⁾ A Murcia, que no era ciutat drapera sino sedera, existía a principis del segle XVI

1. Per Cuenca, IRADIEL, Paulino : Evolución de la industria textil castellana en los siglos XIII-XVI. Salamanca, 1974.

Per Segovia, LOZOYA, Marqués de : Historia de las corporaciones de menestrales de Segovia, Segovia, 1921, p 43 i ss. GARCIA SANZ, Angel : Desarrollo y crisis del Antiguo Régimen en Castilla la Vieja. Economía y Sociedad en Tierras de Segovia. Madrid, 1978. pp 401-408.

un “juez de tintas y sedas”.⁽²⁾ Pel que fa a ciutats catalanes coneixem la creació el 1509 a Girona d'un carrec de “prohom mercader per a visurar els draps”, és a dir els teixits de llana, i a Tortosa una organització similar, en la que participaven mercaders, paraires i teixidors.⁽³⁾

Les primeres mencions que coneixem de la institució a Barcelona corresponen a les ordenances que va rebre la indústria de llana durant el decenni de 1380. Les ordenances dels paraires i tintorers de 1383 ja estableixen el sistema que romandria vigent fins la fi de l'autonomia municipal. Cada any s'elegirien tres prohoms, dels grups interessats en la fabricació tèxtil:

*ço és, un mercader que sia acostumat
de fer draps ...un parayre et...un teixidor*⁽⁴⁾

A les ordenances concedides per Joan I el 1387 s'indicava que per qüestions relatives al tint o “art de tintoria”, els tres prohoms havien de demanar assessorament als cònsols o dirigents dels gremis.⁽⁵⁾ Les mateixes ordenances feient esment de la localització d'aquest tribunal tèxtil, “en lo pont d'en Campderà, en la casa que hi és assignada per regonexer los dits draps”.⁽⁶⁾ Un document posterior- del segle XVIII- indicava que el municipi havia fet construir en una placeta davant el convent de Sant Agustí, al costat de la Sèquia o Rec Comtal,

2. OWENS, John : *Rebelión, Monarquía y Oligarquía murciana en la época de Carlos V*. Murcia, 1980, p39; el càrrec era ocupat per un regidor.
3. R. ALBERCH i altres: *Gremis i oficis a Girona*, Girona, 1984, p83. “El 1509 els jurats definiren, mitjançant ordinació, la figura del prohom mercader o membre del gremi dels paraires que exercia les altes funcions de control, supervisió i concessió de llicències en tots els afers referits al tràfic draper. aquestes desenvolupades i precisades, estableixen les penyores i sancions necessàries” a fi que hagi la autoritat e potestat e veneració que te lo prom mercader de la ciutat de Barcelona o de la Vila de Perpinyà”. MERCADER RIBA. Joan: Felip V i Catalunya. Barcelona, 1968, p.395 i 403.
4. COLECCION DE DOCUMENTOS INEDITOS DEL ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGON. Barcelona , 1870. Tomo 40. Gremios y Cofradías de la Antigua Corona de Aragón. Document 53, pp.266-268. Inspecció “dels draps per consell de mercaders, de perayres et de teixidors et de tintorers que facen draps.”
5. *Ibid.* n 57., articles 43 i 68. CARRERAS CANDI, La Ciutat de Barcelona, 385.
6. C.O.D.O.I.N. A.C.A. Citat, art 43, p.306. Sobre la localització del Pont de Campderà, Victor BALAGUER, *Las calles de Barcelona*, 1865, I, p.32. CARRERAS CANDI, La Ciutat de Barcelona s/ a, 349 i 385. VENTALLO VINTRO: *Historia de la Industria lanera catalana*, Terrasa, 1904, p. 62, nota 1.

*la casa del juicio o examen de los paños
que vulgarmente se disse lo pont den Canderà.⁽⁷⁾*

Durant el segle XV⁽⁸⁾ ens apareix la institució amb les característiques que van arribar fins 1714. Un document del segle XVIII ens resumeix força bé les funcions del consolat del pont

*Censurar y reconocer la ropa fabricada
y hacer observar la ordenanza de los
tejidos de lana y tintes, para prohibir
la venta de las que fuesen defectuosas
y quemar las falsificadas.⁽⁹⁾*

En poques paraules trobem sintetitzades les funcions del consolat: 1) La inspecció dels teixits de llana i d'una manera especial del tint, 2) aplicació de la normativa municipal i corporativa, per mitjà d'un sistema de controls i segells, 3) condemna del teixit defectuós o "falsament fabricat". El teixit o peça defectuosa era escapçat i penjat en el sostre de la casa del consolat o del judici; en els casos més greus era esquarterat⁽¹⁰⁾, i els seus trossos cremats a quatre llocs de la ciutat de gran significació, el mateix pont de Campderà, la plaça de sant Jaume, la Llotja y la Plaça del Blat. El llibre d'ordenances dels gremis de paraires, teixidors i tintorers inclou l'any 1505, un dibuix d'un foc cremant uns barrets "tots de fals tint".⁽¹¹⁾ Dos segles més tard les sentències s'executaven amb tota solemnitat com podem veure en la condemna de dos trossos del teixit anomenat baieta el 18 de novembre de 1705.

7. A.C.A. Audiència. Vol 135 fols 14 i ss.

8. CARRERE Claude: Barcelona 1380-1462. Un centre econòmic en l'època de crisi. Barcelona, 1977, I, 539. BONNASSIE, Pierre La organización del trabajo en Barcelona a fines del siglo XV. Barcelona, 1975, p.148 i ss."La casa del Pont de Campderà."

9. LARRUGA, Eugenio de: Historia de la Real Junta de Comercio y Moneda. Mss a la Biblioteca del ministeri d'Hisenda, II, n 251. També CAPMANY Memorias Históricas ....edició de 1961, I. 520: "De tiempo antiguo estaba establecida en la casa común del peso una junta de tres peritos llamados cónsules ...para pesar y medir los paños y reconocer su ley en el texido, aparejo y tinte y ponerle el sello y plomo de la ciudad."

10. CAPMANY I, 518. A C.A. Audiencia, vol.135, fol. 16 vº "Se le cortan los cabos, y se fixa en los techos de dicha casa y según el caso se puede passar y se passa a la quema de dicha ropa".

11. Biblioteca de Catalunya (B C) Ms 1991. Execució de la sentència de 12 de desembre de 1505. Sobre la crema de peces també CAPMANY I, 521.

*que de dits trossos de bayeta....sie llevat
lo cap y aquell penjat en lo sostre de dita
estància del judici, y que del restant sian fets
trossos, y aquells cremats per las plassa públi-
cas com eés costum.*⁽¹²⁾

I així es va fer en presència dels consòls i dirigents del gremi de paraires, actuant de botxí un menestral que portava una “cota blava ab las armas de esta cofradia”. La crema dels teixits contraris a les ordenances havia estat confirmada per la legislació durant els segles XVI i XVII.

El consolat del Pont exercia unes funcions judicials i punitives, mitjançant les fases succesives de “aprehensió” del teixit, judici i execució de la sentència. Pero també duia a terme una tasca d’inspecció i de certificació dels teixits que considerava correctes. Els seus instruments eren els patrons o models de teixit o de tint, i el segell amb el qual es marcaven els bons teixits, segons les seves qualitats. Tots aquests instruments es guardaven zelosament sota clau. Carreres Candi transcriu un document de 1710 en el que s’esmenta “la caixa ahont estan recondits los cellos o escunyus per picar los draps, lo segell de ferro per segellar los draps, los anells ab las armas de la ciutat y los patrons per lo tint” En 1705 hom espanyà “la caixa que dit senyor cònsol de Pont te en dita estancia del judici mudant-hi los patrons que y tenia”.⁽¹³⁾ Els teixits eren senyalats amb una marca de plom, la “marca del cònsol de pont”, diferent segons la qualitat dels teixits. Els ploms portaven imatges de la Mare de Deu, d’algun sant i les armes de la ciutat.^(13bis)

12. Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Notari Rafael Albià. Llibre de consells de la cofraria de Paraires, 18 nov 1705.

MOLAS RIBALTA: Los gremios barceloneses del siglo XVIII. Madrid 1970, p 374 i 409.

13. BONNASSIE, op. cit, 149 patrons; 152 segells. Vagi's nombroses referències a MOLAS, op. cit., 373 i ss. CARRERAS CANDI, op. cit. 642 nota 1676.

13 bis. A.C.A. Audiència, Vol 135 : “Una señal con una efigie de la Virgen de la Concepción y con las armas de la ciudad... otra señal con la imagen de Santa Eulalia... y tres barras con el nombre de Barcelona (fol 16). Pel tints s'utilizava “un plom que de una parte tenía la cruz de Sta Eulalia y a la otra las armas de la ciudad” (fol 17) .. “En una arca tenían guardados pedazos de paño de todas cualidades, fabricados y teñidos con toda perfección que se llaman patrones” (ibidem 17).

A les darreries del segle XV el sistema de vigilància de la indústria de la llana estava ben desenvolupat, encapçalat pel cònsol mercader o prohóm regonexedor dels draps ⁽¹⁴⁾, amb la col.laboració d'un cònsol paraire i un altre teixidor i eventualment el dels tintorers (l'organització d'aquest gremi va tenir lloc a finals del segle XV) ⁽¹⁵⁾. Va fracassar una provatura de substituir el consolat per un nou càrrec municipal del canar e rajar los draps (1491); l'oposició de mercaders i paraïres el va fer suprimir el 1497.⁽¹⁶⁾ El consolat del pont va ser confirmat els anys 1510 i 1519 mentre el 1517 es promulgaven noves ordenances del tint.⁽¹⁷⁾ No faltaren tant en el segle XVI com el XVII,⁽¹⁸⁾ tensions i rivalitats en la vida de la institució sobre tot amb els paraïres o fabricants d'altres poblacions⁽¹⁹⁾. En 1599 els oficis de la draperia reberen noves ordenances⁽²⁰⁾ i les corts legislaren sobre "la forma y modo que se han de fabricar les robes"⁽²¹⁾.

En el darrer terç del segle XVII la preocupació s'havia traslladat a l'operació del tint. El 1674 foren publicades noves ordenances sobre la fabricació i tint dels teixits de llana. El 1689 el cònsol del Pont, els paraïres i tintorers, mantingueren discussions sobre la validesa de les ordinacions i noves modalitats tècniques i el mateix succeí el 1694. L'any següent el cònsol del Pont promulgà ensems amb els de Llotja unes noves ordinacions.⁽²²⁾

14. BONNASSIE, Pierre : La organización del trabajo en Barcelona, Barcelona 1975, pp 148-150.

15. Sobre la formació del gremi de tintorers, CARRERE, 482-501.

BONNASSIE, 154, VENTALLO, 173, 422.

16. BONNASSIE, 158. CAPMANY, I, 521.

17. CARRERA PUJAL, Jaime : Historia de ..Catalunya. Barcelona, 1947, II, 150.

18. Rubriques de BRUNIQUER, IV, CAPITOL LI, p. 13: "a 4 de maig de 1637, deliberación dels consellers acerca la jurisdicción del cònsol del Pont sobre judici de draps".

19. CARRERA PUJAL, cit p. 157: queixes dels paraïres de Girona contra el consolat (1571); pp. 161 170. Biblioteca de Catalunya (B C)Fulletts Bonsoms ns 9992-9993 "Los paraïres foràneos contra còsols de Pont i teixidors de llana".

20. Sobre les ordenances de 1599, I M H, Gremis, 29. 1 i 2, i B.C. Ms. 1991. Ordenacions de paraïres, teixidors i tintorers.

21. Constitucions de Catalunya, edició de 1704, 312-313, capítol 14 de les corts de 1599.

22. CARRERA PUJAL, 192, 212, 226, 338, 345. B.C. Fulletts Bonsoms, nº 4485 : "Veritat aclarida per Magí Mercader, menor, cònsol del Pont".

El cònsol del Pont era elegit el dia de sant Marc (25 d'abril). Jurava el seu càrrec un cop ho havien fet aquells,⁽²³⁾ veritables dirigents de l'estament mercantívol. Disposem d'una llista de cònsols del Pont des de 1585 a 1670 durant els darrers anys del règim autònom (vegeu Apèndix)⁽²⁴⁾. El càrrec de cònsol del Pont va ser exercit per un nombre ampli de mercaders; només set cònsols van exercir el càrrec dues vegades al llarg de noranta anys. La major part dels cònsols no portaven molt de temps a la matrícula. Tambè fou escàs el nombre de cònsols del Pont que foren en altre avinantesa cònsols de la Llotja (dotze casos, que sovintejen en els últims anys) o de Consellers de la ciutat (set casos). En els primers anys del segle XVIII fou freqüent que el càrrec de cònsol del Pont fos ocupat pel mateix conseller quart de la ciutat, pertenyent al mateix estament de mercaders, com succeí en 1706, 1708, 1711, 1712, i 1713.⁽²⁵⁾ Malgrat el caràcter relativament obert del càrrec, l'endogàmia existent a l'estament de la Llotja portava, per exemple a que l'any 1706 fos cònsol del Pont Josep Albaret, fill de Josep Albaret, cònsol de Pont el 1672 i net de Jeroni Feu, també cònsol del Pont el 1649.⁽²⁶⁾

A principis del segle XVIII, les actuacions del consolat del Pont se centraven en la inspecció dels tints. Els tintorers havien suplantat els teixidors a la prohomenia. El consolat s'havia convertit en la "prohome-

23. Es poden seguir els nomenaments de manera irregular en el Manual de Novells Ardots o Dietari de l'Antich Consell barceloní per exemple l'any 1534. "Festa de Sant March. En aquest dia...se feren les extraccions dels officis següents : cònsols de la Llotja...cònsol o prohóm del pont. vol IV (1895) p 12.

24. BC. Mss 1991, Hem confrontat aquesta llista amb les de la matrícula de mercaders, publicada per Joan F. CABESTANY, A "Documentos y Estudios", XIV, 1964, amb la de cònsols de Llotja, publicada per CAPMANY a les seves Memorias Històricas II, 830 i ss, i les de consellers quarts publicada pel mateix CAPMANY, II, 1041-1045, i a les Rubriques de BRUNIQUER. La coincidència entre cònsols del Pont, de la Llotja, i consellers quarts és més gran pels casos coneguts del 1500 al 1580, que sols representen el 31 % del total

25. Arxiu Històric de Protocols. Notari Rafel Albià: "Llibre dels consells de la confraria de paraires "1703-1714." Francisc Antoni Vidal, conseller en orde quart i cònsol del pont "(1706). "Miquel Colomer, conseller quart en lloch del cònsol del Pont (1708). "Gabriel Font, lo present any conseller quart i en dit nom, excercint l'ofici de cxònsol del pont", la mateixa denominació es repeteix el 1712 per Joan Colomer.

26. A.H.P.B. Notari Francisc Llauder, 1er Llibre de Capitulacions Matrimonials, fols 230-236. Matrimoni de Josep Albaret i Maria Feu. Josep Albert i Feu apareix com a mercader pobre en el Cadastre de 1724.

nia de paraires i tintorers”, integrada pels cònsols d’aquest dos gremis sota la presidència del cònsol mercader.⁽²⁷⁾ El cònsol dels teixidors sols era convocat quan es plantejaven -no gaire sovint- qüestions que afecctessin el seu gremi. El cònsol del Pont defensava les seves prerrogatives envers els cònsols dels gremis sobre el control dels patrons que es conservaven tancats dins una caixa a l’estancia del judici. Vegem alguns casos d’actuació de la prohomenia.⁽²⁸⁾ El 18 de novembre de 1705 capturaren uns teixits, concretament unes baietes que “no foren tenyides en deguda forma y ab los requisits de que es necessita”, segon les ordenaces de tintorers de 1517 i 1615 que explicaven:

“que la roba tenyida falsa es mereixedora de ser cremada”.

El 18 de desembre de 1709 es confiscà a la botiga de teixits d’Esteve Canals

“quatre trosos de panyno negre ..per quant los apareguè ...que estaven falsament tenyits” trobava plom algú de passat per lo pont i tintats”.

El judici acabà amb l’esquarterament ritual dels teixits:

“tallats quatre trossos d’un palm quiscun trossos son estat tallats per lo llom de mitx a mitx de un cap al altre”.⁽²⁹⁾

27. A.H.P.B. Rafael Albià, cit, 18 nov 1705 “Consol del Pont, Cònsol Tintorer, Cònsol de Parayres...als quals, per disposició de diferents privilegis y ordinacions...toca la coneixença de la fàbrica de tota sort de robas de llanas y tintas de aquellas”.

28. Hem realitzat l’estudi de l’actuació del consolat durant la guerra de Successió a través de l’esmentat llibre de consells. MOLAS RIBALTA Los gremios barceloneses del siglo XVIII Madrid 1970, pp 373-374,377,378,383,384,412. Del mateix autor. Economia i Societat al ssegle XVIII. Barcelona, 1975, pp 170-172.

29. Curiosament Esteve Canals fou el pare de Joan Pau Canals, l’Inspector General de tints i barò de Valloja. MOLAS Economia i Societat, 168-70.

El consolat de Pont i la Nova Planta

Degut a l'estreta vinculació del consolat del Pont amb el govern municipal, i sobre tot el caràcter d'extracció anual que tenia el càrrec de cònsol mercader, la institució va patir un parèntesi amb la fi del Consell de Cent, encara que sembla que els cònsols paraires i tintorers continuaren les seves tasques d'inspecció.⁽³⁰⁾ Però el 1718 es va crear un càrrec depenent del nou Ajuntament borbònic per a la inspecció de teixits de llana. La institució responia perfectament a les directrius del nou sistema polític. En lloc de tres magistrats representants de llurs respectius col·lectius i renovats anualment, un sol personatge designat pel rei i amb durada indefinida. Fins i tot se li canviava el nom; l'antic i secular cònsol mercader del Pont de Campderà s'havia convertit en el Vehedor de las Fábricas de ropas de llanas y tintes⁽³¹⁾, conservant les facultats de l'anterior "usando de las facultades que el tiempo de la antigua ciudad tenía el llamado cònsol, arregladas a las ordenanzas establecidas por los gremios de pelaires y tintoreros, dispositivas de las calidades, modo y circunstancias con que debían gobernarse en las maniobras de las fábricas de ropas de lana y sus tintes, y sujetarse a los exámenes o visorios que siempre se han confiado al juicio de los prohombres de ambos gremios"⁽³²⁾.

L'Audiència recordava que la Nova Planta havia conservat els prohoms dels gremis, però que hi mancava el cònsol mercader i afegia "este es el que ...Su Magestad manda establecer con el nombre de Veedor"⁽³³⁾. Durant cinc anys el càrrec romangué vacant. El 1720, quan es cobriren les noves places municipals no hi hagué aspirants.

30. Arxiu de la Corona d'Aragó. Vol nº 135 fol 18 : "Después de las últimas turbaciones dejó de actuar el Cònsol del Pont, y aunque las visuras se practicaban en presencia de maestros pelaires y tintoreros no se hacían con la viveza y rigor de antes".

31. MERCADER RIBA, Joan : Felip V i Catalunya Barcelona, 1968, 325.

32. IMH. Gremis. Documentació Municipal. Paraires.

33. A.C.A. Aud. 135, fol.15.

Existiren problemes institucionals entre l'Audiència i l'Ajuntament.⁽³⁴⁾ Per fi en 1723 es produí una sol·licitud per a cobrir el càrrec i l'Audiència recomanà que es fes, atenent a la utilitat pública i les consultes fetes amb els dirigents dels gremis, els mercaders de teixits de llana i els "homes d'afers", equivalents als antics mercaders de llotja.⁽³⁵⁾ En conseqüència el rei va nomenar pel nou càrrec de Veedor el botiguer de tall o de draps Miquel Alegre⁽³⁶⁾.

El nou inspector era un personatge important, com s'observa pel meticulós estudi que dels seus complexos afers va fer Pierre Vilar. Era fill d'un teixidor d'Esparraguera i ell mateix no va passar socialment de la condició de botiguer de tall o mercader de teixits de llana.⁽³⁷⁾ L'any 1707 havia tingut relació amb el consolat del Pont. L'any 1723 l'Audiència el descrivia amb les següents paraules :

*un mercader que tiene una tienda
de paños muy grande, y de los más
acomodados de esta ciudad.*⁽³⁸⁾

A la fi de la seva vida, Miquel Alegre va ser membre de la Junta de Comerç Terrestre i Marítim creada el 1735 com a intent de reconstruir la institució de la Llotja.⁽³⁹⁾ Alegre va protagonitzar també una curiosa jugada institucional relativa al seu càrrec. La Junta, escassa d'atribucions i de fons, desitjava incorporar els dos consolats del Pont i de Llotja (el qual també havia sofert les conseqüències de la Nova Planta). La Junta es proposava que el càrrec d'inspector de robes i tint fos servit pels vocals de la mateixa, amb durada anual o bianual. El 18 de març de

34. Biblioteca Universitària de Barcelona Mss. 1971, f. 156. Informe de Francesc Ametller "sobre elección de cónsules y ordenanzas de peraires y tintoreros...y visurar los paños".

35. ACA Aud. 135, fols 14-19. Comentat per CARRERA PUJAL., La Barcelona del segle XVIII. Barcelona, 1951, II, 376-378 i Historia de Catalunya, IV,75.

36. I.H.H Despachos, II, fol 79 (1724).El rei nomenà M.Alegre "por el tiempo de mi voluntad".

37. VILAR, Pierre : Catalunya dins l'Espanya Moderna, IV. Barcelona, 1968 MOLAS RIBALTA : Comerç i estructura social a Catalunya i València als segles XVII i XVIII. Barcelona, 1977,253-254.

38. A.C.A. Aud 135, fol. 19 vº :

39. MOLAS : Comerç, p. 253; Economia i Societat, 170,172.

1738 la Junta obtenia una real cédula que disposava

*- que en vacando el empleo de cónsul
del Pont o Vehedor de Fábricas de
lanas y tintes,... se agregue a la
Junta de Comercio Marítimo y Terrestre.*⁽⁴⁰⁾

L'anexiò de la plaça havia de tenir lloc després de la mort del titular. Però ja feia dos anys que Alegre havia obtingut de poder cedir el càrrec al seu gendre, el comerciant Agustí Gibert i Xurich (1736), el qual en prengué possessió. Alegre al·legava com era costum la seva avançada edat i malalties, punts que l'Audiència va confirmar en la seva consulta de 11 de juliol de 1736 ("grave y habitual enfermedad que le imposibilitaba hacer las visitas en las fábricas de lanas y tintes").

La mateixa Audiència presentava la capacitat personal de Gibert ("muy inteligente en dichas fábricas y tintes") segons l'opinió de diversos fabricants.⁽⁴¹⁾ L'autoritat de la Junta General de Comerç de Madrid, de la que depenia la de Barcelona, va resultar inferior a la del Consell de Castella i l'Audiència. Gibert va quedar consolidat en el seu càrrec amb l'argument de que ja havia succeït al seu sogre quan el consolat va ser agregat a la Junta. Calia esperar a que la plaça tornés a estar vacant per procedir-ne a la incorporació. Els arguments de

40. A.C.A. Aud. 215, fols 173-176 "Real Zédula en que S.M.manda que vacando el empleo de cónsul del Pont o vehedor de lana y tintes de Barcelona que posee Miguel Alegre, se agregue a la Junta de Comercio Marítimo y Terrestre de esta ciudad "(la cedula inclou el memorial de la Junta de Barcelona de 14 de juliol de 1736 i la consulta de la Junta general de comerç de 2 de setembre de 1736. A.C.A. Aud. 160, fols 81-82 "Real Zédula expedida en favor de la Junta de Comercio Marítimo y Terrestre de esta ciudad, en que manda S M se agregue a ella el oficio de Cónsul nombrado del Pont o Vehedor de Fábricas de ropas de lanas y tintes, luego que vacase por muerte de Miguel Alegre que actualmente la sirve".

41. A.C.A. Aud. 157, fol.184: "Memorial dado al rey por Miguel Alegre, veedor de las fábricas de ropas de lanas y tintes de esta ciudad, en pretensión a que s.M. le conceda el paso de dicho empleo a su hiemo, Agustín Gibert i Xurich". Ibid. 214, fol.268 : "Titulo en que S M se sirve conceder a Miguel Alegre la gracia de pasar a su hierno, Agustín Gibert, el oficio que obtiene de Veedor de las fábricas de ropas de lana de esta ciudad (6 setembre de 1736). I M H Despachos, II, fol, 183. Gibert jurà el càrrec davant el regent de l'Audiència el primer d'octubre.

l'Audiència eren que :

*la agregación del oficio de Cónsul
del Pont o Veedor se halla circunscrita
al caso de vacar por muerte de Miquel
Alegre, el que no ha llegado, pues que antes
de fallecer dicho sujeto.....se hallava en
posesión de dicho empleo el mencionado
Agustín Gibert.*⁽⁴²⁾

Per la seva banda la Junta General de Comerç va salvar la cara escrivint al capità general i al degà de l'Audiència per que donés compliment a la cédula de 1738 "luego que vaque el susodicho empleo por muerte u otro motivo de Agustí Gibert".⁽⁴³⁾ Això era posposar el problema, sobre tot per que la Junta de Barcelona no va tardar gaire en extinguir-se.⁽⁴⁴⁾

Una de les seves escasses actuacions va ser la redacció d'unes ordenances generals per a la indústria de la llana de tot el Principat. Aquestes ordenances confirmaven les atribucions del consolat de Pont i el seu sistema de segells de ploms.⁽⁴⁵⁾

Un cop desapareguda la Junta de Comerç Marítim i Terrestre, Agustí Gibert va continuar exercint les seves funcions malgrat les rivalitats del jutge subdelegat de la Junta General de Comerç, el magistrat de l'Audiència Francisco Montero.⁽⁴⁶⁾ Després d'uns quants anys d'exercici, Gibert, que el 1754 assolí la dignitat de ciutadà honrat ^(46 bis) va voler desprendre's del càrrec.

42. ACA Audiència 160 fols 81-82 "Debe continuar en el uso y posesión de dicho Oficio, mientras que S.M. no derogue expresamente la citada real gracia".

43. Ibid. 19, fols 85-87 "Enterada la Junta de Comercio y Moneda de los motivos que ha havido por no haverse puesto en práctica la R. Cédula.."

44. Sobre l'extinció de la Junta, MOLAS, Comerç, 261.

45. A C A Audiencia, 218, fol.262, articles, 11, 12, 27. CARRERA PUJAL, Historia, IV, 78 "S.M. se ha servido cometer a la Junta de comercio nuevamente establecida...la dirección de las fábricas de lana, seda y otras..."

46. A.G.S. C S H. Llibre 248, fols. 137-138.

46 bis A.C.A. Audiencia. Privilegiorum, 1749-1754. fol 286. El privilegi de concessió no feia referències a l'exercici del consolat. I.M.H, Informes y Representaciones, 1752, fol.11.

L'Ajuntament temia que s'extinguis la plaça o perdre'n el control i va cuitar a ponderar "cuan útil y conveniente era su conservación" al·legant no sols la legislació borbònica de 1718, sinó l'antiguitat de 1387.⁽⁴⁷⁾ No es va arribar a aquest extrem. El que va obtenir Gibert va ser permís per a nomenar un substitut o lloctinent.⁽⁴⁸⁾

El lloctinent nomenat per Gibert, amb escriptura pública de cessió, passada davant el notari Ignasi Claramunt i Gavarró el 31 de gener del 1753, va ser Salvador March i Colomer, pertanyent a una família que havia ingressat a principis de segle a la matrícula de la Llotja. Ell mateix havia aspirat el 1736 a ser cònsol de la Llotja i el 1758 va esdevenir comerciant matriculat.⁽⁴⁹⁾ La malaltia l'obligà a deixar el càrrec el 1764,⁽⁵⁰⁾ i Gibert va tornar a exercir-lo. Tenim algunes notícies disperses sobre l'activitat de paraires i tintorers al voltant de la Casa del Pont.⁽⁵¹⁾, fins i tot després de que la nova Junta de Comerç aprovès el 1769 les ordenances de "paños y bayetas finas". Aquest text fou utilitzat com a normativa pel veedor i els còsols dels paraires.⁽⁵²⁾

Quan morí Gibert el càrrec de cònsol no fou extingit, ni tampoc proveit de manera regular, sino que es nomenà un interí en la persona

47. A C A Audiència 473, fol 359-360: "Consulta sobre el memorial de Agustín Gibert i Xurich en solicitud a que se le conceda facultad para servir por substituto el empleo de vehedor de Fabricas de ropas de lana y tinte de esta ciudad". I M H. Informes y Representaciones, 1752 f. 146.

48. A C A Audiència, 495 fol. 115. "Real Cédula en que S.M. concede facultad a Agustín Gibert i Xurich para que pueda nombrar substituto que sirva el oficio de Vehedor de fábricas de esta ciudad que obtiene" (21 diciembre 1752). I M H Despachós, III, fol 98.

49. Sever March adroguer va ingressar l'any 1701 a la matrícula de mercaders de Llotja. A la "relació de béns dels agremiats" de 1715-1716 figura la vídua March. En el Cadastre de 1724 hi trobem Josep March de 23 anys d'edat. El 1725 Josep March i el 1736 Salvador March aspiraren al càrrec de cònsol de la Llotja. A C A Audiencia, 137, f. 204 i 157 fol 134 i ss.

50. B.C. Junta de Comerç. Llibre I d'Acords, p. 198, 30 d'octubre de 1764 "Salvador March comerciante matriculado ...se halla de mucho tiempo a esta parte con una enfermedad habitual que le imposibilita su asistencia".

51. CARRERA PUJAL, Historia, IV, 84. Els gremis de tintorers i paraires obtenen permís per a fer proves a la Casa del Pont sobre nous procediments de tint.

52. I M H Junta de Comerç, Vol 40. Llig 46 n° 2 fol 30. "Sentència feta per los vehedors y còsols de Perayres ...Lo Magnífich Sr. Agustí Gibert i Xurich... els còsols i administradors de la confraria de paraires, en la pessa dita del judici o del Pont de Canderà" (1769).

de Salvador Golart.⁽⁵³⁾ A diferència dels seus antecessors no era un “burgès triomfant”. Era, aixó sí, un botiguer de tall i mercader de teixits de llana, pero no un comerciant independent, sino un “administrador” de botiga que el 1770 “por havérsela vendido su principal” havia quedat sense feina.⁽⁵⁴⁾ L’Ajuntament, en un informe plenament favorable, reconeixia tanmateix, el lloc secundari de Golart dins la jerarquia mercantil de la ciutat: “tiene ...algun comercio sin ser de la matrícula”⁽⁵⁵⁾ Onze anys després del seu nomenament seguia encara com interí.⁽⁵⁶⁾ El moment històric i la política econòmica de l’administració no eran favorables al control de la producció.

La llibertat de fabricació s’imposava a les darrerries del segle XVIII com a principi i com a pràctica. Els inspectors de manufactures anaven desapareixent arreu. Per altre banda la indústria de la llana a Barcelona passava a tercer lloc davant l’embranzida de la sederia i sobre tot de les indianes, el nou teixit innovador de cotó. Els gremis de teixidors i de paraires finien per pura extinció biològica, per vellesa i manca de renovació. Sembla que a principis del segle XIX el mateix topònim de Campderà s’estava perdent, després d’una vigència d’almenys quatre segles.

53. “Despacho de Veedor Interino” I M H. Despachos IV, f. 237.

54. B.C.J.C. Llig 65 Memorial de Salvador Golart”, mercader de paños”. El soci de Golart enra el ciutadà honrat. Joan Pau Canals, Inspector general de tints. A H P B. Joan Fontrodana Roura. Manual 12º fols.3,18,30 i 60.

55. I M H. Informes y Representaciones. 1779,I,254,II,454,455. “Tiene perfectos conocimientos de ropas de lana y sus tintes por haber sido tendero de paños acreditado, como lo fueron los veedores que ha habido desde el año 1718”.

56. Archivo general de Simancas (A G S). Consejo Supremo de Hacienda Llibre 248.

APENDIX

CONSOLS DEL PONT

1. Font: Manual de Novells Ardits

	Mercaders	Còsols de Llotja	Conseller Quart
1503 Joan Fuster			
1508 Joan Esteve			
1517 Berenguer Cornet		1527	1528
1518 Climent Jordà		1522	1551
1520 Pere Serra		1517	
1522 Jaume Croanyes			
1526 Climent Fuster		1519,1526	
1530 Joan Climent			
1534 Joan Ribes			
1538 Pere Bernat Codina	1533	1550	
1542 Joan Botet	(Jaume Botet,1533)	1549	
1543 Pau Ferran Boteler			
1544 Mn Pere Puig		1536	
1549 Mn Joan Claret	(Pere Claret,1545)		
1550 Mn Jaume Blanxart			
1551 Joan Angles	1536		
1554 Nicolau Artes		1544	1555
1553 Pere Arles		1545,1549,1561	
1561 Jaume Puigentos	1545	1555	
1563 Francesc Mir	1544		
1564 Pere Romet			
1570 Francesc Guiomar	1551		1568,1573
1581 Francesc Celler	1569		
Antoni Moliner		1575	

2. Font : Mss 1991 de la Biblioteca de Catalunya

Consol de Pont		Mercaders	Còsols de Llotja	Conseller Quart
1585	Jaume Agramunt	1551		
1586	Antoni Molner	1561		
1587	Lluís Miralles	1577		
1588	Gueru Canet	1574		
1593	Antoni Riera	1594		
1594	Luis Miralles (2)		1598	
1595	Cebrià Caralps	1536		1587
1596	Gabriel Esteve	1587		
1597	Pere Alquer	1586		
1598	Joan Canyellas	1569		
1599	Montserrat Miquel	1591		
1600	Bernat Sola	f.1543		
1601	Pere Antic Menor	1585		
1602	Joan Canyellas (2)	f.1569		
1603	Montserrat Mora	1597		1609
1604	Simó Canyet	1555		
1605	Antic Vidal	1597	1607	
1608	Miquel Bertran	f.1553		
1609	Montserrat Mora (2)			
1610	Bernat Llobet	1591		
1611	Francesc Nebot	1597		1623,1633
1612	Bartomeu Bosser	f.1587		
1617	Agustí Novell	1610	1620	
1618	Joan Garriga	f.1543.		
1619	Jaume Magrinyà	1614		
1620	Pere Pau Vidal	f.1552		
1621	Gabriel Riu	1600		
1622	Jaume Damians	1612		1630
1623	Joan Garriga (2)			
1624	Pere Mascarò	1612		1652
1626	Agustí Novell (2)	1652		
1627	Jaume Canyet	f.1555		

	Consol del Pont	Mercaders	Còsols de Llotja	Conceller Quart
1628	Segimon Damians	1618		1648
1629	Bernat Rosell	f.1587		
1630	Pere Antic Menor (2)			
1631	Magi Rifos	1621	1637	
1632	Pau Bertran	1627		
1633	Josep Palaudàrias	f.1573		1631
1634	Francesc Ros	f.1541		
1635	Cebrià Torra	1626		
1636	Sebastià Cormella	1621		
1637	Jeroni Resplans	1591	1636	
1638	Bartomeu Pla	1635		
1639	Pau Bertran	1627		
1641	Jaume Montpeó	f.1602		
1642	Pere Antonio Marcer	1617		
1643	Cebrià Torra (2)			
1644	Melcior Pagès	1597		
1645	Rafael Mercèr	f.1573	1675	
1648	Jeromi Matali			
1649	Jeroni Feu	1633		
1651	Miquel Puigventós	f.1545		
1652	Oleguer Rubió	f.1557		
1654	Josep Cerveró		1655	
1655	Martí Crexell			
1656	Francesc Rius	f.1581		
1666	Antoni Boronat	1648	1668	
1667	Josep Massana	1628		
1669	Conseller		1666	
1670	quart			
1672	Josep Albert	f.1603		

3. Font : Llibre de Consells de la Confraria de Paraires. 1703-1704. Notari Rafael Albià (Arxiu de Protocol)

Consol de Pont	Mercaders	Còsols de Llotja	Conceller Quart
1703 Josep Many	1692	1695	
1704 Francesch Bosch		1700	
1705 Rafael Calveria	1705		
1706 Josep Albaret	f.1603		
Josep Porcia	1641		
1707 Josep Calveria	1693		
1708 Miquel Colomer		1682	1700,1707
1709 Ignasi Damian			
1710 Pere Sunyer	1677	1705	1710
1711 Gabriel Font	1697		
1712 Josep Fonolleda	1662/1706	1713	1711
1712 Joan Colomer (2)			
1713 Joan Pau Llorens	1705		1712